

Motion till riksdagen

1988/89:U504

av Ulla-Britt Åbark m.fl. (s)

Anmälan till Europarådet om tortyr i Turkiet

Den 1 juli 1982 överlämnade Sverige en anmälan mot Turkiet inför Europarådets kommission för de mänskliga rättigheterna i Strasbourg. Samtidigt gjorde Danmark, Nederländerna, Frankrike och Norge motsvarande anmälan. Syftet med åtgärden var att kommissionen skulle undersöka om Turkiet brutit mot sina förpliktelser enligt den europeiska konventionen för de mänskliga rättigheterna. Enligt dåvarande utrikesministern innehöll anmälan vittnesmål om tortyr.

Denna anmälan ledde i slutet av 1985 fram till en uppgörelse mellan Turkiet och de anmälade staterna. I förslaget till uppgörelse gjorde Turkiet åtaganden vad gäller säkerställande av att tortyr inte skall förekomma i landet.

1988 har Turkiet ratificerat Förenta Nationernas Konvention mot tortyr och annan grym omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning och Den europeiska konventionen för förebyggande av tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling.

Den 2 november i år publicerade Amnesty International en rapport om bl a tortyr och misshandel av politiska fångar. Vanliga former av tortyr som rapporteras innefattar systematisk piskning, falaka, upphängning vid handlederna, elchocker, sexuella övergrepp. Fångarna berövas även mat och dryck och hindras från att sova.

17 dödsfall efter tortyr rapporterades under 1987, fem fångar rapporteras ha dött efter tortyr under första halvåret 1988 enligt Amnesty.

Fångar som hungerstrejkade och fångar som transporterats från ett fängelse till ett annat, har urskillningslöst slagits, med i vissa fall allvarliga skador som följd.

Tusentals anmälningar om tortyr sedan 1980 är fortfarande outredda och ytterst få personer har fällts för utövande av tortyr.

Militärdomstolar fortsätter att döma i politiska mål trots att undantagslagarna har avskaffats. De flesta av de 700 som sitter dödsdömda i Turkiet har dömts av militära domstolar och har inte fått en korrekt rättegång. Människor har dömts till döden på basis av bekännelser framtvungade under tortyr.

Den turkiska regeringen har underlåtit att efter ratificeringen av tortyrkonventionerna genomföra de åtgärder som ingår i konventionerna. Regeringen har inte utfärdat tillräckligt klara direktiv till alla berörda, att tortyr under inga omständigheter får förekomma och att regeringen kräver att direktiven följs. Den som grips har rätt att omedelbart få ta emot besök av

advokat och anhöriga, vilket skulle kunna förhindra misshandel eller tortyr. Denna rättighet respekteras inte.

Efter att Turkiet ratificerat FN-konventionen mot tortyr i augusti har Amnesty International mottagit mer än 20 rapporter om tortyr.

Envar av det internationella samfundet och Europarådets stater har som rådsmedlemmar ett ansvar för att förhindra att den systematiska tortyren och urskillningslösa misshandeln av fångar upphör i Turkiet.

Sverige bör snarast tillsammans med andra medlemsstater förstärka ansträngningarna för att förmå den turkiska regeringen att vidta effektiva åtgärder mot tortyr och annan brutal behandling. Det är främst i Europarådets ministerkommitté som frågan måste behandlas. Men det finns risk för att den turkiska regeringen inte vidtar erforderliga åtgärder för att stoppa det utbredda bruket av tortyr. De bortförklaringar som förekommer från officiellt håll är särskilt illavarslande.

Med hänsyn härtill bör Sverige göra en ny anmälan till Europarådets kommission för de mänskliga rättigheterna i Strasbourg. Det är givetvis av betydelse att fler medlemsstater ställer sig bakom anmälan.

För den händelse en ny godtagbar uppgörelse kan träffas med Turkiet bör anmälan göras före utgången av år 1989.

Hemställan

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

att riksdagen uttalar sig för att Sverige gör en ny anmälan mot Turkiet till Europarådets kommission för de mänskliga rättigheterna i enlighet med vad som anges i motionen.

Stockholm den 17 januari 1989

Ulla-Britt Åbark (s)

Iris Mårtensson (s)

Margareta Persson (s)

Håkan Strömberg (s)

Stig Gustafsson (s)